

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor:

EDVARD SÁNDORFI.

*Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*

*sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.*

Anjel strážca detí.

Kresťan.

Voľakedy — a nie je to tak dávno — platilo sta nepodvratná pravda heslo, že sedliakovi netreba ži dnych kníh a novín. Hneď obviňovali takého roľníka, ktorý okrem kalendára a modliacej knižky aj daktoré noviny čítal, že páňština sa ho chytá. Sedliakovi len rýľ, pluh a cepy do ruky, lebo poriadny hospodár nemá vraj kedy s daromnými knihami čas nemilobohu márnif; a kto sa vraj po páňsky noviny čítať naučí, tomu práca sedliacka sm dí. Len komu čo svedčí!

Kam nás takéto mudrovanie priviedlo, rozumnému človeku netreba dokazovať, že ale ešte vždy mátoži v hlavách jednotlivých starovercov to nerozumné obávanie sa litery: ideme tedy skúmať, čo je pravého v uvedených dôkazoch jejích a čo nie.

Každý človek na obraz Boží stvorený k tomu cieľu je svojimi vlohami prírodnými rozsudkom umom od Boha obdarený, žeby tieto ku svojmu dušnému a hmotnému dobru v živote tuzemskom čím lepšie upotrebil mohol. Uspokojili sa voľakto s nevyvinutým rozumom, alebo povedzme že nemal voľakto príležitosť sdokonáľif vlohy svoje, neznal školu, chrám Boží, múdrych ľudí rady a nič nezkúsil: na takého človeka povieme, že zostal chůda klátom hlúpym.

Pre túto svoju polutovaní hodnú jednoduchosť nemusí sice nikto duševné spasenie svoje ztratíť, ale ako obstojí v spoločenstve dnešného veku, kde každý usiluje sa čím schopnejším sa stať k rozumnému životu skrze vzdelávanie seba, to je zase iná otázka. Na túto otázku však nachádzame zrejmu odpoveď, ktorú odtajíť nadarmo by sme sa namáhali v živote takých jednotlivcov, rodín a národov, ktorí vzdorujúc požiadavkám novších časov zaostali v svojej prostote. Ten, kto by si myslel na pr., že dľa starých zvykov môže hospodárstvo prevádzať, že ostane pri kosáku, drevenom pluhu, že vysmievať sa môže každému, ktorý chytá sa nových vynálezkov užitočných hospodárstvu, ako strojov rozličných; nuž takýto mohol by sa potrhať, ale svet ostatný veru k vóli nemu nevráti sa k starým zvykom, a posmech spraví jemu samému ten nedostatok a tá psota, ktorá sa takému smýšľaniu vždy pomstí.

Svet napreduje vo všetkom, a n má moci jednotliviec tým všeobecným pokrokom protivif sa. Či chceš, či nechceš, musíš sa spriatelíť s mnohými vecmi, ktoré si predtým nepoznal, lebo ak sa nazad uťahovať budeš, druhí tým ľahšie ťa predbehnú, a pritom potrebnú tebe výživu neraz zpod nosa ti uchvatnú.

Keď už tedy nesmieme a nemôžeme zaostať vo vzdelaní, musíme chytiť sa aj tých prostriedkov, ktoré nám v tomto ohľade najviac potrebné a užitočné sú. Najhlavnejší z takých prostriedkov je: čítanie dobrých spisov a novín.

I našli sa šlachetno smýšľajúci mužovia, ktorí nahliadnuc to, že ľud náš slovenský málo takýchto prostriedkov vzdelanostných má, že niet časopisu takého pre ľud náš, ktorý by sebavedomie, cit kresťanský, vzdelanie v politických, hospodárskych a spoločenských otázkach i svojim obsahom, i svojou obšírnosťou mocne hlásal a podporoval, ktorý by mal ľud z jeho smrtelnej duševnej driemoty prebudíť a prebudených v jednu mocnú reťaz spojiť: založili títo hrdi iski mužovia ku spomenutým cieľom časopis, týždeník to náš, nášho Kresťana“. No stala sa potom chvatačka všeobecná. „Kresťan“ bol všade vítaným hosťom, a rozšíril sa ohromne. Že potom nevystal aj prajný výsledok, že ľud skrze čítanie Kresťana skutočne veľké pokroky prejavovať zdal sa, to odoprieť, mylíme, že nemožno.

Teraz by nasledovalo, aby rozširovanie Kresťana na srdce kládli sme každému, aby sme v mene P. Ježiša Krista a jeho sv. cirkve prosili vážne každého konať všetko, namáhať sa všemožným spôsobom: nahováraním, prosbou, pri jarmakoch, slavnostiach a vždy a všade, aby náš „Kresťan“ týmto spôsobom čo najviac rozšírený dielo svoje: vzdelanie ľudu mohutne konať a dovršiť mohol. I to bola vždy myšlienka naša, že obrátíme sa s touto prosbou na vás, ct. čitatelia Kresťana. Že to ešte dnes nekonáme, k tomu nás smutné zkušenosti a trápne príčiny primaly.

Veď je ono svätá pravda, že „Kresťan“ má aj dnes predplatiteľov na tisíce, aspoň tolko, jako všetkie iné časopisy spolu — je pravda! Čo ale po tej pravde, keď predsa na vzdory veľkému počtu predplatiteľov malá hrstka je len svedomitých platníkov. Čo po tom, že by ma

krásne povolanie a nesmierne veľkú úlohu pred sebou, keď predsa málo chybelo, že pre nevšímavosť svojich dlžníkov predplatiteľov vychodf neprestal. Dobre rozumejme: nie pre nedostatok predplatiteľov, ale pre ľahkomyselnosť týchto, lebo veru dobrá polovica z nich ostáva z roka na rok chladnokrevne v rúste. Je to akási nepochopiteľná lakomosť alebo neviem čo ľudí takých, ktorí v chráme Božom, v plnení prikazov cirkevných sú prikladní, milí; za spoločné boje ale napádaného kresťanstva, ani len povinnosť svoju do svedomia hlboko siahujúcu plniť ich nevidíme. Na to ponosuje sa „Kresťan“, na to „Naša Nádej“ na to „Ludové Noviny“, a všetkým našim časopisom rad-radom tá istá netečnosť obecnstva hrozí smrťou. A nielen novinám to ide tak, lež kruhom, spolkom kresťanským a všetkému čo ku vyslobodeniu ujařmeného ľudu šlachetné duše tvorily. Modliť sa, Bohu slúžiť, ba aj čestný kresťanský život viesť: na to je ľud tento pekný, ale platíť? — platíť to nedaj Bože, nielo ešte obety za prenasledované kresťanstvo prinášať. Mali sme príležitosť poshovárať sa o týchto smutných vlastnostiach ľudu, s tými najvýbornejšími ľudomilmi z Horniakov pri shromaždení pešianskom kruhov a spolkov kresťanských. Bolo to asi do zúfania slyšať zo všetkých strán to isté: že ľud biedny skrýva haliere podnikom kresťanským potrebné, aby s utajenosťou svojou majetky, budúcnosť ba život svoj a svojich potomkov vystavil na kocku. Že ľud bezcitne hľadá na ohromné rozprestieranie sa nám nepriateľských živlov; že hluchonemým, krutým, kameným srdcom hotový je ponechať samotných sa trápiť tých, ktorí s nadšenou láskou za ľud zdvihli ramená svoje oproti strašnej presile kynožiteľov našich.

I rozišli sme sa zarazení. Mnohí bez nádeje vrátili sa ku svojim kalváriam, aby kríže života, obťažené hlúposťou a zatvrdlivosťou ľudu svojho s napnutím posledných sil vliekli ďalej kým bude možno.

Bože dobrý! veď keby ktorýkoľvek národ na svete tak blízko svojho úplného sozobračenia postaveným sa cítil, ako náš ubiedený ľud skutočne sa nachádza: no to by po všetkých stranách, vrchoch i dolinách zvonili na poplach; starý-mladý ako bez duše spiechal by na ratu,

i nechutnal by im ani ten posledný kus chleba, aj ten od úst odtrhnutý skládali by čo obeť ku ratovaniu spoločného života! A u nás? U nás duše na obraz Boží stvorené ticho, bez všetkého ruchu, bez znaku života spia a len spia! . . . .

Môžeš slzami prosiť, môžeš hlasom hromovým hrmeť, môžeš potrháť sa, ľud obozre sa snáď, ale že je sozobračnený, ak mu almužnu nevláďzu dať, nuž obráti sa zase a ide, ide pomaly na starých chodníkoch svojej záhube v ústrety.

Ejha príčina, smutná, pre ktorú nemám ani vôle hlásať: rozširujte Kresťana. Ale ľúbil bych obrovským zvonom udreť na poplach: hľadte, ľudia Boží, hľadte vokol seba a pozorujte čo robí sa, pamätujte kde ste boli, a kde ste teraz; koľko vás bolo majiteľov, a koľko vás je dnes mizerných bedárov; jak málo ste mali dakedy ukrčených, vyschnutých ploštic, a koľko máte dnes vyžraných až na rozpuknutie a predsa krvožižných pijavíc na svojich žobrácnych vreciach povešaných?! Pamätujte, ľudia Boží, že ak posledných 20—30 rokov ožobračilo z nás polovic a prinútilo živoríť tulajúcim sa po svete životom; že v budúciach 20-tych, 30-tych rokoch vyhynie istotou aj zostalá polovica bez stopy!

Trúchle slová, a tým trúchlejšie, lebo pravdivé! Avšak konajme len každý povinnosť svoju. Snáď pride čas že milosť Božia osvieti zaslepené duše kresťanov. Neni sme-li toho hodní, vtedy??

Bože smiluj sa nad nami! Zvon sa už koliše.

A keď raz zavznie, začnú hrobári t. j. nepriatelia kresťanov priepasť šíriť, a vycicaných, žobrácnych kresťanov vpracú ta do hrobu minulosti. Farizej a zákonníci budú okolo zlatého telaťa na pohrabnom oldomáši vyvýjať, a my bez stonu horké slzy roníť za chriechy otcov svojich.

Edvard Sándorfi.

POLITICKE CHÝRY.

Ruský cár Mikuláš i so svojou manželkou cárovnou a s ministrom zahraničia grófom Muravievom v stredu, dňa 8. t. m. navštívil Vilhelma II., cisára nemeckého. Uvítanie bolo mimoriadne srdečné. Dvaja cisári a dve cisárovný sa viac ráz objali a pobožkali. Po prehliadnutí parádnej stotiny na kočoch zaviezli sa do cisárskej paloty v Postdame. V poludnie boli na počesť cisárskeho páru raňajky. Büllov a Muraviev mali poradu. — Všetky svetové časopisy pripisujú veľký politický význam tejto schôdzke, ktorej následky očakávajú v najbl zšej budúcnosti.

Z Rimu oznamujú, že kráľ vo svojej reči, s ktorou zahájil snemovňu, hlásal to isté, čo u nás Fraňo Kossuth; totiž, že len jedno je, čo nás spoludržať má, a to je vlasť, v tomto smysle aj pred náboženstvom stojacia. Ako vidíme, dnes je to už skutočne tak, že človek musí byť najprv Talian alebo Maďar, a len potom kresťan. Dľa tohoto hesla náboženstvo musí vždy hazardovať ustúpiť.

Vojna v južnej Afrike. Potvrdilo sa, že Angličania vytiahli i z Colenzo a odstúpili ďalej na juh. Od Escourtu nahor k severu teraz je už celý Natal v rukách Boerov, a v Ladysmithe držia Angličanov obklúčených.

Úradné zprávy anglické sú ešte vždy také, ako boli od počiatku: nechcú sa priznať k pravde. I nedávno rozprávaly o porážkach Boerov pri Ladysmithe, ale potom skoro dokázala sa ich nepravdivosť. Práve najnovšie telegramy oznamujú, že bitka pri Nicholsons Nerku pre Angličanov nedobre vypadla. Z omylu vraj akéhosi kaprála poddalo sa z vojska anglického miesto 10 mužov 900. Tie anglické vojská sú veru potrestané s tým omylom. Prv sa im mulice omýlily a odviekli delá do tábora Boerov, a teraz zase kapráľ nasleduje mulice.

Ústavné trovy. Tekovská stolica ustanovila povozné od troch voličov na diaľku od 5 do 10 kilometrov na dve koruny a potom za každých ďalších 5 kilometrov po jednej korune, ale tak, že povozné nesmie prevyšovať osem korún. Pre okres kremnický neustanovili žiadne povozné, lebo tam voličia z okolitých dedín vraj zvykli pešo chodiť na voľbu.

Antisemitické agencie v Krakove. Antisemiti krakovskí na valnom shromaždení uzavreli vyzvať oboch vyslancov krakovských, Sokolowského a Weigla, aby složili svoje mandáty do rúk voličov, preto, že podpísali interpelláciu Byka o vražde v Polnej. Uzavre i ďalej, že vyzvú i voličov všetkých tých okresov, ktorých vyslanci podpísali tú povestnú interpelláciu vyslancov židovských.

Ugronova strana v delegáciach. Ako známo, Ugronova frakcia neodvislej strany líči sa od frakcie neodvislej Kossuthovej tým, že je hotová vstúpiť do dele-

gácií, o ktorých Kossuthisti nechcú ani počuť. Ugronova strana mala v tejto záležitosti poradu, na ktorej uzavrela súčasť sa v delegáciach a so svojej strany za členov delegácie kandidovala Gabriela Ugrona a Ludvika Holló.

V Rakúsku sa zase nepekne vadia. Antisemitickí (protižidovskí) ablegáti pretriasali krvavé udalosti, páchané četníkmi na Morave. I napádali vládu veľmi ostro. Keď vraj žid je v otázke, hneď dajú strieľať žandárom, a keď človek má dačo, nuž o človeka sa vláda nestará 10-ho novembra tak ďaleko pokročili v rozhorčenosti, že konečne dvaja ablegáti Rohrbacher a Breznovský začali sa náležite pohlavkovať. Otázku postrieľaných Moravcov ešte nevybavili.

Rajchsrát v svojom zasadnutí prijal návrh zákona, ktorým sotiera sa novinársky a kalendársky kolok. Zákon vstúpi do života s 1. januárom r. 1900.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Interpellácia Molnárova.

Na sviatok sv. Petra a Pavla usporiadali v Jászberíni posmešný prôvod, v ktorom štyria tovaryšia remeselníci do kňazského rúcha oblečení vyskakovali, a opásaní boli ružencom z jabĺk, orechov a iných darovníc spravenom, a v rukách niesli kríž zo slamy shotovený. Ozralci títo s veľkým krikom pochodili ulice práve v čas odpoľudňajších služieb Božích. Tamojší mešťanosta Aladár Török, a mestský kapitán Arpád Almássy a jeden mestský pisár boli prítomní týmto demonštráciám bez toho, žeby z úradu poriadok boli urobili. Akolvek toto bolo všeobecne známo, predsa nikto nevyhľadával uspokojit urazený cit náboženský, iba Ján Molnár, vyslanec ľudovej strany. Na jeho interpelláciu až po 5 mesiacoch odpovedal Széll, ale ako? Že je vraj síce disciplinárne vyšetovanie zavedené proti spomenutým úradným osobám, ale toto prevedené ešte nenie, lebo mestský pisár appelloval. A ved samé ministerium súdilo už raz tak, že pisár nepovažuje sa za úradníka a preto ani appellovať nemôže.

Na toto sa aj Molnár odvolával, a žiadal o tom odpoveď, či mešťanosta a kapitán už trestaní sú, alebo nie. Ministerpredseda vyslovil sa, že patriční páni chýbili, a táto poznámka jeho uspokojila aspoň čiastočne ľudových ablegátov.

Dňa 8. novembra interpelloval Molnár ministra hospodárstva pre neriady pri spoločnosti, ktorá vykonáva regulačné práce na ľavom brehu Váhu. I žiadal, aby minister do porady povolal aj z obecnstva takých, ktorým táto otázka najviac v záujme je.

Minister Darányi uznal, že farchy regulovania Váhu obecnstvo samé skutočne nevládze snášať, i prisľúbil, že záležitosť táto bude po vypočutí všetkých zainteresovaných rýchle, prísne a spravodlivo vybavená.

Dňa 9. novembra bola na dennom poriadku imunitná záležitosť Štefana Rakovszkého, ablegáta-Iudáka. Ablegáta totiž nemôžu pred súd volať, až keď snemovňa na to privolí. Štefan Rakovszky údajne urazil policajného kapitána ešte počas obštrukcie proti vláde baróna Bánffyho. Pod Bánffym boli by Rakovszkého istotne vydali, teraz ale očividomé nespravodlivosti predsa už tak nezakrývajú. Sám referent imunitného výboru dokazuje, že práve policajný kapitán Krecsányi urazil imunitu vyslanca Štefana Rakovszkého, preto prosí upraviť ministra vnútra, aby postaral sa o potrestanie urážky. Ale starí liberáli túto mienku nechceli si osvojiť, a v mene ostatných Béla Molnár chcel dokazovať, že Rakovszky choval sa tak proti policii, ako nesvobodno... Zoltán Zmeskal sa primiešal: Hanba a posmech! Sviňstvo! Ja by som ho bol vyzauškoval (totiž kapitána).

Po Molnárovi hovoril Franc Chorin ako predseda imunitného výboru, a na jeho slová veľká väčšina hlasovala za nevydanie Rakovszkého.

Sjazd kresťanských spolkov.

Dožili sme sa toho, načo len pred dvoma tromi rokmi nikto ani len pomysleť si neopovážal. Zastupitelia kresťanských spolkov Uhorska išli sa do Budapešti dňa 7-ho t. m. aby o vážnych otázkach pojednávali: o spolkoch kresťanských. I shromaždilo sa oduševnených mužov vo veľkom počte. So všetkých strán pretriasali otázku spolkov, a výsledok porady dokazuje, že tento spoločný rozhovor bol nanajvýš potrebný. Gr. Aladár Zichy zahájil utešenou rečou poradu, poukázal na to, že spolkovitosť je požiadavkou nového veku, a jedinou zbraňou proti úpadku malého hospodára a priemyselníka. Dr. Ottokar Prohászka, duchovný zpravca seminária ostrihomského, rečnil potom, ale tak rečníť sme ešte neslyšali. Tento vysokoučený ohnivého ducha muž vo svojej krásnej reči poukázal na to, že jedno jediné nám pomôže, a to je obetivnosť z lásky pochádzajúca. Neni možno vraj dnes jednoducho oči zažmuríť nad tým, že najväčšiu časť osohu dôrobkov hospodárstva shabne nám priekupec, ktorý nemožno ľuže, a krvopotná práca musí so suchým kúskom chleba uspokojiť sa. Reč tohoto pána v budúcich číslach Kresťana budeme uverejňovať pokuse. Mluvil aj Ferdinand Zichy, tento bohumilý stavec s nadšenosťou mladého ducha. Naposledy začaly vykvítať tie mnohé zťažnosti, so strany mnohých spolkov. A síce, že ľud je nedôverčivý a klamaný je kadeakými výstrahami so strany kupcov a židov. Že niet poriadneho návodu, knižky takej, z ktorej rozumné vedenie spolku a kníh ľahko pochopiť by sa mohlo. Že nenie možno spolkom licenc obdržať na odpre-

daj liehovín a tabáku. Že tovar u židov je lacnejší ako u centrálného spolku.

Po tomto ustálilo sa:

1. Všemožným spôsobom, a všade, kde sa len hodí, utvoriť spolky, aby ich mnoho bolo, lebo čím viac spolkov, tým lacnejší tovar.

2. Centrum postará sa, aby pre obecenstvo dobrý návod sa vytlačil dal dotyčne vedenia spolkov.

3. Sám centrum má sa znovu pretvoriť na základe účastinárskom, a síce tak, aby nielen spolky, lež aj jednotlivci mohli byť účastinármi. (Keby len cirkevné peniaze chceli patriční páni potom ta vložiť!)

4. Na ministrapredsedu a snemovňu zadá sa pamätný prípis, v ktorom žiadať budú, aby prekážky pri dovolení licenca odstránené byly.

Kresťanských spolkov je asi na 300 v krajine. Pekný počet, ale to nám ešte neosoží. Ľud sa síce hríe do spolkov, ale s brabivosťou. Od židov za tolké mnohé roky nedostal nič zo svojich peňazí vrátené, od spolkov žiada aj lacnejšie, aj lepšie, aj zisk a to veľký. Výnimku robia Nemci. Maďari sú nie takí, a Slováci najhorší. Nemci opatrujú svoj spolok ako vlastné dieťa, Maďari veria mnoho židom, a Slováci neveria nikomu. U Nemcov neostane dlžen nikto ani s pol halierom; spolok má peniaze vždy. Slovák čaká exekútora, neplatí, a rozkazovať chce každý. Boli tu ľudia z rozličných strán, ale ktorí z Horniakov prišli, ani jeden nemal čím sa chváliť. Jeden z tých najúprimnejších rozširovateľov spolkov vyslovil sa, že za 5 rokov nikoho nebude nahovárať ku zakladaniu spolkov. Avšak myslím že nenie tomu tak. Spolky a týchto zakladatelia budú sa musieť učiť zo svojej škody. Budú musieť:

1. Prísno dozerať, aby skladník pri odpredaji drobného tovaru nikdy neprevažoval, lebo keď s jedného kila 50 razy preváži, preváži všetko, a osohu niet.

2. Na úver nikomu nič nedať. Radšej pomáhať peniazmi, a kto nechce odvyknúť od dlhu, nech ide židovi, ten ho usporiada.

3. Články potravné majú byť predbežne len takzvaný špeceraj. Strižný tovar je nebezpečný, a vôbec, v mnoho tovaru mnoho peňazí trčí bez osohu.

4. Predávať vždy s tým najväčším ziskom pri všetkých článkoch, na škodu nesmie sa. Kde toto nedá sa previesť škoda je roboty.

5. Ľud musí prísť ešte aspoň o tretinu svojho majetku, potom dorastení mladí ľudia odkázaní budú vážiť si spolky, lebo sbohatnutí kupci odprášia kam ktorý.

Prítomný.

Z prírodopisu človeka v prvom roku narodenia svojho k poučeniu matkám.

Dieťa, ktoré na svet prišlo, ešte ani slabikovať, ani čítať nezná, preto ani nejdem ho nahovárať, aby tento môj prírodopis si prečítalo a dľa neho sa držalo. Ale ho podávam matkám, do rúk ktorých z nariadenia Božieho toto dieťa sa dostalo. My ešte necháme tohoto nového hosťa, ktorý na svet prišiel spať, kašičku a cumlík jesť a rásť. Videl si už novonarodené dieťa? Vyzerá žltozelené, plechavé, ako by práve fažku nemoc horúčky malo, k tomu sa veru aj nečisto drží, a tolko vreští a kričí, že často pre neho nočného pokoja nenie. Rodičia ho ale musia ľubiť, či chcú, či nechcú, k tomu ich Boh vnútorné s veľkou silou núti; a musia ho práve tým vreštie ľubiť, čím biednejšie a mizernejšie dieťaťko je. A keď ono aj ožobráčené, slepé, krivé je, tak často matka ho najviac ľubi. A ona za to nemôže, že jej ono tak milé prichodí. Toto náš milý Pán Boh tak dobre a pekne usporiadal, a vedel dobre, že prečo to tak spravil. Keď vám teda všemohúci Stvoriteľ takto jedno dieťaťko do rúk a lásku ku dieťaťu do srdca položil: ako si včul začnete, aby ste lásku v srdci vašom ku dieťaťu na rukách vašich dobre preukázali, aby ono z vašej lásky žiadnu škodu, ale úžitok bralo? Ako vy telo tohoto malého červička krmíte a napchávate musíte, aby sa po darilo, rástlo a silné zostalo, to mňa do toho nič, to sa mňa mnoho netýka, to sa pýtajte baby, alebo lekára, alebo starej svokrušky. Ja dľa môjho povolania som babicula a lekár duše, a v k stole mám apatéku, preto ti chcem na vedome dť, ako sa má s touto malou dušičkou začínať. Predovšetkým musíš túto mladú dušu v nasledujúcich dňoch po narodení dať zaštepíť sviatosťou sv. krstu. Hľa, takáto chlapčenská alebo dievčenská duša doniesla na svet so sebou chybu srdcovú, zrnko hriechu vnútri v srdiečku svojom. Túto nevidíš, ani pestúnka, ani nevoniasť zlý zápach hriechu toho; ale to vidí Stvoriteľ jasným okom, čo diabol a hriech položil do duše ľudskej. Slovom dieťa má otrávenú dušu; ona na zemi ináč nenie k dostaniu, odkedy starý patriarcha Adam zlý kúsok previedol a veľmi na svoju ľahkomyselnú manželku počúval. On celé to dobré sriadenie na sebe a na potomkoch svojich pokazil a poprevracal, tak že telo nechce ako duša chce, a duša nechce ako Boh chce. A toto diabolské semeno prechádza na krzdú ľudskú dušu, a duša prináša na svet kľíček zlej vôle a po rokoch ho vyľahne. A keď to tak bez prekážky ďalej ide, tak duša môže čiernou a živým diablom zostať. Ale svätý Boh, pred ktorým celý svet je len jeden malý prášok, nemôže to

tak nechať, aby také mizerné stvorenie, ako človek, jemu sa protivilo. A ponač novonarodené dieťa má hneď už aj novonarodenú zľú, protivnú vôľu, ktorá ešte včul v ňom je zatočená, a akonáhle bude môcť behať, Bohu chrbát obráti; preto aj dieťa, bárs ono ako nevinne vyzerá, je už od prírody dieťaťom hnevu Božieho. Abych to ale nakrátko spravil: škoda sa musí do poriadku priviesť. Ty musíš dieťa dať pokrstiť.

Škoda, že ty matka pre slabosť tvojho tela nemôžeš tiež ísť do kostola ku krstu, keď sa ide pre dieťa kontrakt robiť s Pánom Bohom pri sv. krste. Medzitým ty sa môžeš modliť, aby sa kontrakt ten nikdy nerozišiel a nepotrhal nikdy, na veky nie. Ale manžel, ty by si mohol ísť ku krstu tvojho dieťaťa, ku tejto slávnosti kontraktu medzi Bohom a dieťaťom tvojím! Keď dieťa zomre a mrtvé telo, prázdny futrál vyletenej duše na cintorin vynesú, vtedy aj otec ide vo sviatocnom kabáte a aj bratia a sestry, a rodina, aj kmotry a aj iný ľud beží s nimi na cintorin. Keď ale živé dieťa do kostola nesú, aby sa slávne prijalo za dieťa Otca nebeského, za úd Ježiša Krista, za chrám Ducha svätého, a keď sa na meno jeho mu nebesá pripisujú, vtedy otec radšej doma chystá víno, hriato, syr, a sedí a unuje sa od dlhej chvíle, kým babica a kmotra z kostola prídu, ako by sa jeho celá tá vec a historia netýkala. Id aj ty do kostola a rozmysli si, ako to chceš spraviť, aby sa dieťa neskorej nepokazilo a pre Boha aj s krstom svätým nezahynulo. K takejto práci treba si času vziať.

Včul múdre slovo ku krstným rodičom. Nuž vy, krstní rodičia, keď vy takto pred oltárom alebo pred krstiteľnicou stojíte a držíte na rukách dieťa pred Bohom, pred Jeho svätými a pred Jeho kňazom, takto si pomyslíte: Ja som včul toto dieťa prijal ako za svoje, a ako včul telo jeho držím na mojich prsiach, tak odvčulku jeho duša bude mi ležať na mojej duši. A keď raz zomrieš a bude súdená tvoja duša, vtedy keď za tvoje vlastné deti si odpovedal a súdený bol, povie sa tebe: kde-že je ešte to druhé dieťa, za ktoré si sa zaručil, kaviroval? vydaj počet! To veru nenie maličkosť jednu večitú ľudskú dušu na seba vziať a za túto sa zaručiť! Tu sa môže jeden zhroziť, čo to znamená, za jedno dieťa pri krste sa založiť. Nie pre ten zlatý, alebo pre koláče a pre halušky a pre slepačiu polievku, čo kmotre nachystáš, alebo pre hriato, ale pre tvoju vlastnú dušu, ktorú si založil za to dieťa. To nielen sa pri krstinách najesť, napiť, žart porobiť. Ty si vzatý do rezervy a dobre stáť musíš za to dieťa, keď rodičia zomrú, alebo za živa z toho dieťaťa nic nevyvedú. Keď ale zaujmeš sa za dieťa, a dobré zostane pred Bohom a pred ľuďmi, môžeš isto rátať, že pri po-

slednej výplate na teba nezabudnú a peknu summu tebe za tvoju starosť v nebi vyplatia.

Šestonedielke tiež pár slov nebude škodiť. Nevstávaj hore zavčas, keď máš mnoho čo robiť. Dlho ale nezostáň ležať, keď ináč rada ľnoš ť ľúbiš. Maškrtenia sa varuj, lebo to ťa nesosilí, a potom aj krádež je to v domácnosti. Keď ale pálené piješ, si od zvierata horšia, lebo ono svoje mladé nezabije, ty ale činiš to kroz pitié, čo dieťaťu tvojomu prináša suchoty, lámku a aj smrť. a vtedy si u Boha mordárkou dieťaťu svojho.

Prvý krok z domu svojho dľa na idenia je kostol, kde sa máš s dieťaťom dostaviť aby si seba a dieťa dala vysvätiť, požehnať. Ty nesieš dieťa do kostola pred oltár Boží, lebo ono Bohu patrí. On ťi ho požičal, a ty ho Jemu zase pri-nie-ť musíš. To ale nenie to najťažšie: dieťa do kostola priniesť, ale s ním sa cez svet preraziť do neba. Tu treba ale mnoho ho brániť, vodiť, karhať, ťahať a nosiť. Pravda, včul ešte mnoho nevykonáš z duše dieťaťu; ona ešte hlboko sedí v tele, nahovárať ho, to si na ďalšie časy musíš pod ťať. Ale s modlitbou môžeš k dieťu pristúpiť. Modli sa predbežne každý deň dobre za dieťa, aby Boh sám pomáhal, aby sa dobre, zdarne vychovalo a nezahynulo. Veľká práca potrebuje veľkú a dlhú modlitbu. Ty ale dieťaťu musíš aj dobrý príklad dávať. Bárš ono príklad tvoj ešte nevidí, ale ho predsa cíti. Prv, nežli dieťa svetlo slniečka uzrelo a ono už s tvojou krvou aj tvoje chyby a tvoje náklonnosti natiahlo. Včul ho iným spôsobom krmíš, a s mliekom tvojím ono zase cícia zlé a dobré obyčaje tvoje, ktoré ty máš na duši a na tele. Počuj, smiluj sa nad tvojím dieťaťom a neotrov ho hnevom, žranicou, lakomstvom, závisťou, bohaprázdnoťou a hanebnými žiadosťami, ktoré ono tvojím mliekom pije. Buď tichá, krotká, pobožná. priateľského ducha, vtedy aj dieťa tvoje to dobré do seba z teba s mliekom tvojím natiahne, tak že mu veľakedy ľahko padne tiež byť tichým, krotkým, pobožným, priateľským, a Boha i bližneho milovať bude. Nenechaj ho v tvojich rukách pokaziť. Varuj sa hriechov a tvojich chýb, zlých obyčajov a náruživosti, aby ich od teba nezdedilo.

Ešte jedno slovo: keď ty dieťaťu jeho vec dávaš, to jest nadájaš, a máš aj väčšie deti tak id vždy na stranu a skry sa, to počestnosť so sebou donáša, tak aj keď tohoto červička čistíš, umývaš, prezliekaš, odstráň iné deti preč. Má to svoje vážne príčiny.

Radil dľa rady iných

Janko Chertavý.

BESEDNICA

Priateľstvo

Nemáš tu nič tak cenného
Nežli priateľa verného.
On ťa v šťastí tak miluje
Jak v nešťastí podporuje;
Za teba by tú krv cedil,
Srdce svoje s tebou delil:
Ba do ohňa by aj skočil,
Aby teba vyslobodil
Zo záhuby bár jak dravej,
A to všetko z lásky pravej, —
Protí tomu nič tak zlého
Nad priateľa falosného,
Ktorý tvojím zradcom býva,
Šťastia tvojho strom podrýva;
V závisťi ťi zkázu kuje
A celkom nič nefutuje,
Čo ťa zobrákom hneď spraví,
Všetkého majetku zbaví. —
Avšak čo ešte zaslúži
Ten svodca, ktorý na duši
Druha svojho nevinného
A srdca dotiaľ čistého
Vábidlom mädivým zradne
Do bariny hriechov stiahne?!
Čo mal drahého, to mu ten
Falosný priateľ urval, len
By mohol na rumoch jeho
Života bohumilého
Pekelnému satanovi
Podat priateľstva znak nový! —

K.

Osud skupáňa.

Ján Chabral bol známy na celom okolí, čo nadmier skúpy človek. V mestečku, kde bydlil, ho lea starým skupáňom nazývali. Ináč bol počtívý obuvník. Len tú jednu chybu mal, že peniaze mu byly nado-všetko. S jednou myšlenkou sa veľmi rád zaoberal: jakým spôsobom by moho! zbohatnúť. Remeslu svojmu sa dobre rozumel, preto i mnohí u neho robiť dali. Zovnútorne i dost zbožným sa zdál byť; kostol v ne-delu a vo sviatok riadne navštívoval, iba, keď výhľad na groš ho doma pri práci zdržal. Vtedy službám Božím zasvätený dopoludňajší čas preklepal pri kopyte. V tom páde mu byly peniaze prednejšie nežli Boh, a zapomenul na to, že daromné je človeka namáhanie, jestli ho nesprevádza Božie požehnanie. Inu, jeho Bohom i tak byly peniaze, bohatstvo a mamona. Však ale jeho najvrúcnejšia žiadosť, čím rýchlejšie s bohatnúť sa mu akosi nedarilo. Vždy bol chu-

dobný, ako kostolná myš. Príčiny jeho chudoby boli rozličné, hlavná však väzila práve v jeho skúposti.

On si nevzal zručného pomocníka, ktorý by mu bol pomohol vyhotoviť nepočetné objednávky, lebo od t-ho odstrašilo ho povedomie, že pomocníkovi treba dať jesť, ba i plat. Radšej on sám robil, hrdúsil vo dne v noci, doprajúc sebe len nevyhnutne potrebný odpočinok. V jeho skupánskej zaslepenosti nebadal, že s tým si hubí svoje zdravie, a jeho sila klesá, a tak čo deň neschopnejší sa stáva do práce.

Tiež v práci ho hatilo to, že mnohokrát nechal prácu stáť a zamyslel sa, zaoberajúc sa v myšlienke svojim obľúbeným predmetom, jako sa dostať k bohatstvu.

Raz z jari pri peknom počasí v nedeľu pod večer vybral sa na prechádzku. Rozmýšľal, samo sebou sa rozumie, o peniazoch. Nad svojou chudobou tak sa rozhorčil, že si umienil i keď nespravodlivým spôsobom dostať sa ku peniazom a tak zbohatnúť.

Pri ďalšej jeho prechádzke po hradskej ceste dohonil ho poštový povoz. Práve keď okolo neho obehol, vypadla z voza zabednená, asi dvoma zámky zavretá truhelka, bez toho, že by to bol kočíš zbadal. Keď voz ubehol, poobzeral sa vôkol, či ho snáď voľakto nevidí, zdvihol truhelku a plný radosti utekal s ňou do blízkeho hája. Nádej, že obsahuje peniaze, dodávala mu sily pri úteku.

Násilne ju otvoril a pozrel do nej. Jeho pohľad prezradzoval sklamanie. Obsahovala samé listy. Počal ich vyberať a prezerať. Už všetky boli vonku, len jeden ešte ležal na dne truhelky, opatrený päť veľkými pečatmi. Vyňal ho a jeho zrak vzplanul nevysloviteľnou radosťou. Na liste bolo napísané: peňažitý list obsahujúci 800 zl. Roztvoril obálku listu, a vskutku v jeho rukách bolo osem celkom nových stovčiek. Úzkostlivo ich strčil späť do obálky a potom i s obálkou do vnútornajšieho vaku kabáta.

Porúchanú truhelku i s ostatnými listami hodiac do krička, poberal sa domov. Cestou rozmýšľal, čo má robiť? Svedomie mu suškalo, že cudzí majetok má majiteľovi prinavrátiť; náruživosť ale a pokušiteľ diabol zase, že čo na verejnej ceste našiel môže si podržať. Tak sám so sebou zapasiac prišiel domov.

Doma nezažartoval si, ako inokedy so ženou, ale zasmušilým hlasom pýtal kľúč od povaľa. Žena, trebárs akúsi zmenu spatrila na ňom, predsa nič mimoriadneho netušiac, bez slova dala mu pýtaný kľúč. Vyšiel na povaľ, a tam ešte raz si prečítal stovčičky a opatrne ich schoval do slamy.

Od toho času žena veľkú premenu badala na svojom manželovi. Do práce bol ešte menej schopnejší; vždy bol zamyslený a málomluvný. Od práce často odbehal a denne i trirazy šiel na povaľ čosi pozerať. Žene to bolo nápadné a preto pýtala sa, že čo tak často chodí na povaľ. On však, obávajúc sa, že by ho prehovorila, aby najdené peniaze vrátil, ani jej nechcel

sdeliť svoju tajnosť, ale luhajúc vrazil, že chodí pozerať, či tie do slamy uložené jabĺčká nehnijú.

Nezadlho na toto jeden deň po obede v obci strhol sa krik a bolo slyšať výkriky: Horí! Chabral na krik vybehol von, a jeho ľak bol nevysloviteľný, lebo videl, že celý sindľový dach jeho chýžky stojí v plameni. Chytró vyhľadal rebrik, priložil ku stene a s výkrikom: moje jabĺčká, vrhol sa do zúriaceho ohňa. Jeden hasič hneď bežal na pomoc zúfalému človeku. Vylvliekol ho z ohňa, ale jeho šaty boli už celé zhorené a i telo značne popálené. Zaviezli ho do nemocnice; tam skrze láskavú opateru milosrdných sestričiek sa vyliečil síce na tele, nie však na duši. Na každú otázku odpovedal: Moje jabĺčká zhorely. Ostal pomätený na rozum.

J. B u d a y.

CHÝRNÍK.

Pamiatka kráľovnej. Ústredný výbor vedúci sbierku na stavbu chrámu vystaviť sa majúceho na pamiatku kráľovnej Alžbety usporiadal dnes, 10. novembra veľkú smútočnú slávnosť. Ráno o 9. hod. bola v universitnom chráme veľká smútočná omša, pri ktorej pontifikoval arcibiskup Császka. Po omši o 10. hod. bola vo veľkej dvorane budapešťianskeho Katolíckeho kruhu (Molnár uteza) slávnosť, na ktorej kniežaprimas Vaszary povedal veľkú reč venovanú blahej pamiatke našej kráľovnej. Arcipastier v svojej utešenej reči dojímavými slovami líčil život nešťastnej kráľovnej a rozvinul, že najhodnejším spôsobom tak poctí národ pamiatku kráľovnej, keď vystaví v hlavnom meste chrám venovaný „večnej modlitbe“. Na slávnosti súčasnilo sa veľké a mimoriadne skvelé obecenstvo.

Arciknieža Franc Ferdinand, dedič trónu — ako známo — za niekoľko dní poľoval v ěske v torontálskej stolici, na panstve grófa Harnoncourta, ktorý na počtu svojho vysokého hosťa minulé dni usporiadal veľkú ľudovú zábavu. Na zábavu prišli z okolitých obei Mađari, Nemci, Srbi, Rumuni a Bulhari v svojich malebných krojoch a pri veselej hudbe predstavili svoje národné tance. Po ľudovej zábave bol skvelý večierok, na ktorý pozvaní boli poprední mužovia torontálskej stolice na čele s hlavným županom Rónaym. Dedič trónu zabával sa znamenite a s veľkou úľubou počúval cigánsku hudbu.

50-ročné jubileum. Je tomu 50 rokov, čo v Pešti vyšlo prvé číslo „Katolíckych Novín“ pod redaktorstvom vdp. Šimona Klempu, tamejšieho katolíckeho farára, teraz prépošta-kanonika v Trnave spolu predsedu spolku sv. Vojtecha. Noviny tieto teraz v Nádaši pri Trnave vychodia pod redakciou dp. Martina Kollára. Srdečný pozdrav na mnohé blahé letá!

Pán dr. G. Novomeský osadil sa ako praktický lekár v Šaštine.

V Podoli (nitr. st.) dňa 6-ho t. m. odbávali verejní vďakov činenie v chráme z príležitosti 70-tých narodenin grófa Ferdinanda Zichyho, vedcu ľudovej strany.

Zutekal. Z Pastúchova píšú, že tamejší kupec Edmund Lax v posledných dvoch mesiacoch nakúpil tovaru, rozumie sa, na bradu, asi za 20 000 zl., ale dňa 1. t. m. predal celý svoj obchod za 4500 zl. a s tými peniazmi zutekal do Ameriky. Hneď zakročili súdne; vyšetrojúci sudca dal obchod zapečatiť a toho, čo obchod odkúpil i švagra Laxovho zatvoril.

Dobry príklad. Mesto Segedin vynieslo štatút, ktorý deťom nižšie 15 rokov zakazuje chodiť do krémy. Rodič, ktorý pojme svoje nižšie 15 rokov staré dieťa do krémy, bude potrestaný; podobne aj krémár, ktorý trpí také deti vo svojej miestnosti. Štatút vzfahuje sa nielen na mesto, ale i na všetky krémy v chotáre segedínskom.

Železničiarri a obce. Za príkladom Segedína a Aradu obce radom vymeriavajú obecnú prirážku na železničiarov, a nielen na budúci rok, ale i na všetky predošlé roky, za ktoré neplatili. Robia to odtedy, čo administratívny súd vyslovil, že železničiarri musia platiť obecnú prirážku a cestovnú daň práve tak, ako iní občania. Železničiarri uchoptli sa poslednej slamky. Odvolávajú sa na plenum administratívneho súdu, lebo výrok bol vraj vynesený v neúplnom zasadnutí administratívneho súdu. Oni žiadajú teda výrok v plenum vynesený. To sa i stane, ale vraj sotva čo vyzískajú.

Päťnásobný podpaľáč Z Krušiče píšú, že tam žandári chytili istého Juraja Mihályovitsa, ktorý na piatich miestach podložil oheň.

Baňská Bystrica dostane telefon. Zvolenské časopisy prinášajú zprávu, že mesto Baňskú Bystricu vtiahnú do štátnej telefonickojej siete a síce za takých prajných podmienok, že tamojšie úrady, závody, fabriky, kupci a priemyselníci budú si môcť za veľmi ľavý ročný poplatok dať zaviesť do domu telefon. Mesto Zvolen — ako počuf — tiež chce porobiť kroky, aby i ono dostalo toto praktické spojenie.

Uhorský husár medzi Búrmí. Bývalý husársky poručík Tibor Péchy de Péchujfalu už pred rokmi vysťahoval sa do Afriky. Búri práve na novo organizovali svoje jazdeckto a tak mladý uhorský husársky dôstojník prišiel im vhod. Poverili ho, aby naučil búrskych rekrútov vojanskej regule a ponevác tejto úlohe výtečne zodpovedal, Búri si ho veľmi uctia. Keď v Transvále vypukla vojna, tiahnu i on do tábora a jako teraz v jednom liste svojim uhorským pokrevným píše, má v búrskej armáde vysoké postavenie.

Vzbura proti žandárom. Obec Tapió-Szent-Márton bola vychýrená v celej pešťianskej stolici, že jej obyvateľstvo nenie jakýchsi dobrých mravov. Bytky, krádeže a iné špatné veci byly na dennom poriadku. Aby sa tomu odpomohlo, minister vnútra dal ta stálu žandár-

sku stráž. Pravda obyvateľstvo neprijalo s radosťou žandárov, lebo teraz už nemôžu si tak „poza bučky“ zaskočiť, ako prv, keď im žandári nesesedeli ustavične na krku. Nespokojnosť zo dňa na deň rástla a 1. t. m. vypukla v otvorenej vzbure. Asi 250 chlapov v istú hodinu shromaždilo sa pred kasárňou žandárskou a ozbrojení palicami, sekerami, napadnúť chceli žandárov a vyhnat ich raz navždy z obce. Žandári však zbadali čo sa proti nim strojí. V príhodn m okamihu vyrútili sa z kasárne a bodákmi rozohnali pobúrený ľud. Vrchnosť zaviedla vyšetrovanie a hlavní kolompoši sedia už v chládku.

40.000 licitácii. Exekútori V. súdneho okresu v Pešťbudine vypísali od 1. januára do 30. septembra 31.380 licitácii. A keď prídu k tomu ešte posledné tri mesiace, bude mať hlavné mesto tohoto roku iste vyše 40.000 licitácii.

Transvaalský präsident Krüger je druhý raz ženatý a obe manželky sú z rodiny Du Plessisov, z ktorej pochodil i kardinál Richelieu. Zakladateľ tej rodiny prišiel do Kapských osád v 17. storočí. Z prvého manželstva mal Krüger len jedno dieťa, ale z druhého šestnásť. Všetkých jeho vnukov počíta sa 104. Podivná ironia osudu je, že Csamerlain, úhlavný nepriateľ Krügerov, v dávnejších rokoch uchádzal sa o ruku slečny Du Plessiovej, ktorá pozdejšie vydala sa za präsidenta Krügera.

Otcovrah pred súdom. Kráľ. súdna stolica v Levoči súdila tieto dni nad jedným otcovrahom. Andrej Kalatta mladší z Novej Belej minulý rok v novembri prišiel raz spitý domov, za čo ho jeho starý otec pokarhal. Otcove výčitky tak rozčulily syna, že schytil kuchynský nôž a vrazil ho otcovi do srdeca; úbohý staroc na mieste vypustil dušu. Súd posúdil otcovraha — vzhľadom na mnohé obľahčujúce okolnosti — pre zúmyselné usmrtenie na tri roky do trestnice. Delikvent proti výroku appelloval, podobne i kráľ. fiskus.

Najlacnejšia železnica na svete bude sibirska. Z Moskvy do Vladivostoka cesta na tretej triede bude stáť len 55 rubľov. Za to povezie sa cestovateľ za 21 dní a 5 hodín, a síce z Moskvy do Irkutsku za 8 dní, z Irkutsku po Bajkalské jazero 1 deň, prevoz cez Bajkalské jazero 5 hodín, od Bajkalského jazera do Stretenska 3 dni, zo Stretenska do Blagovieščenska 4 dni, odtiaľto do Chabarovska 3 dni a z Chabarovska do Vladivostoka 2 dni.

Tým, ktorí na lámku, lúpanie, záduch, chorobu čuvov, všeobecnú slabosť, uštie, padúca nemo, hučanie v ušiach, bóle hlavy a hluchosť, a vôbec na čuvy (nervy) trpia, odporúčame už za krátky čas vychýreným ostalý elektromagnetický kríž alebo hviezdu N. B. Nr. 86967 čo najvrelšie.

Domáci lekár.

Zapálenie pľúc.

V predešlom čísle rozpovedali sme, ako môže vplyv prechladnutia telu ľudskému uškodiť. Vyšší stupeň tohoto škodného vplyvu je, keď následkom prechladnutia vyvinie sa zapálenie istých čiastok vnútrajších tela ľudského, menovite pľúc. Povedali sme, že presila zimy zaženie teplotu telesnú do vnútornosti človeka. Doložíme, že netreba k tomu mnoho, aby táto teplota zahnatá shromaždila a usídlila sa potom výlučne len v jednej čiastke tela ako n. pr. v pľúcah, kde potom oheň, horúčosť sa rozmnoží, a zapálenie máme vyvinuté.

Predznaky zapálenia sú tie isté, ako vôbec u všetkých zapáleniach. Ponajprv cítime zimu, a to v celom tele. Čím väčšia je zima táto, tým silnejší stupeň zapálenia máme očakávať. A odkiaľ táto zima? Človek kroz prechladnutie utratil mnoho teploty telesnej, nuž a prvý cit choroby javí sa v tom, že zima, ktorá sily prírody opanovala, začne sa rozhostovať v tele ľudskom, a toto náležite vytrasie. Však ale sama príroda ide sa tiež brániť a na koľko zima s veľkou prevládou napadla teplotu tela ľudského, natoľko zase táto prírodná teplota začne svoje práva vydobývať, a zoprie sa oproti zime tak mohutno, a túto s takou silou zaháňa, že po vystatej zimnici o malý čas zase zbytočnú horúčosť cítime po celom tele, ako reakciu čili protiúčinkovanie prírody. Obyčajne pravé krídlo pľúc sa zapáli, ľavé, alebo obe krídla zapália sa len zriedka, lež tento pád je vždy o mnoho nebezpečnejší, nakoľko trpeť musí pritom vždy aj srdce.

Keď zima nás dobre vydrhla, na túto zase zbytočná horúčosť nasleduje a pri tom spolu aj boľastné pehanie na zapálenom mieste; ťažko sa dá dýchať, a obyčajne dráždení sme ku kašľaniu, čo nesmiernu boľasť zapríčiniť: niekedy aj krv vykašleme, zvlášte keď je zapálenie vo veľkom stupni. Jeť, spať nedá sa nič, iba neobyčajný smäd nastáva o pár dní. Odkiaľ tieto znaky? Na zapálenom mieste hatený je riadny kolobeh krve, mechúrčoky pľúc (ako na morskej hube) odujú sa, čili opuchnú, následkom toho pristavená krv kopí sa tu a vrie a rozdúva a páli steny svojho žalára, od horúčosti ona aj sama hustne a zapríčiniť klanie.

Bárs ako ťažko, predsa si len najde krv cestu svoju, a takáto horúca jedovitá krv beží potom s veľkou rýchlosťou a silou cez všetky žily. Toto je príčina, že nielen zapálená časť tela, lež aj celé telo akoby v ohni bolo, sme od hlavy až po päty horúci. Znaky teda isté zapálenia sú nám tieto. Najprv zima, potom veľká horúčosť celého tela a pehanie na zapálenom mieste. Ďalej úplne ztratená chuť k jedeniu a ztratený spánok. Príčiny zapálenia obyčajne sú: prechladnutie, zlé povesenie, a mnoho ráz aj bez týchto príčin voľkasi náklonnosť krve je dostatočná, aby sme ani nevediac prečo, do tejto choroby upadli.

Jestli všetky výšudané znaky nebadáme, zvlášte jestli horúčosť sa nejaví, vtedy zapálenia ani nemáme. Pozor ale na to dať, že horúčosť môže byť prítomná, bárs my aj zimu cítime. Túto horúčosť najlepšie zbadá u nás druhý, a najistejšie nám ukáže lekársky teplomer.

Pri zapálení pľúc neomylné poležeme si aspoň 8—16 dní, a niekedy snád mesiace, dľa toho, v akom stupni nemoc nás napadla, a jako liečime sa. Ja nemal som pádu, okrem jedného, žeby nebol sa chorý vyliečil dľa môjho spôsobu, ba niektorí vyliečili sa nad mierou rýchlo: aj za 24 hodin.

Ako sa teda máme liečiť? Prvá najhlavnejšia, ba skoro jediná povinnosť naša je: zbytočnú horúčosť odstrániť. Ak toto podarí sa, nemoc je istotne premožená. — Voľakedy toto tak docielili, že horúcu zľú krv odobrali už či s otvorením žily, alebo kroz prikladanie pijavíc. Naši starší dobre vedia, že tymito prostriedkami sa rýchlo uľavilo nemocným. V novších časoch ale tvrdia lekári takéto pomáhanie nebezpečným byť, lebo skutočne soslábujú ony celého človeka, a miesto, z ktorého krv sme odobrali, ostáva navždy slabé, chorľavé. Krv — hovoria lekári — tak vážny zástoj hrá v živote človeka, že nakoľko len možno, chrániť a šanovať ju musíme: odobrať vraj ľahko je krv, ale pridať dobrú novú je ťažkou vecou.

Ani ja neradím krv pustiť chorému, veď cieľ svoj aj ináč obsiahneme. Naši lekári dávajú prášky, ktoré horúčosť odoberajú a zapríčinnujú chlad, ale len v žalúdku. A keď aj chinin, antifebrin, antipyryn, foenacetin a iné veci mohli by pozbaviť chorého človeka horúčosti, je to len na čas, lebo zárodok, koreň nemoce ostáva nedotknutým a zapríčinnuje na novo horúčosť vždy, zakiaľ príroda sama koreň tento nevylieči. Ale poďme k našemu predmetu, ako teda pomáhať pri zapálení pľúc.

Máme skoro v každom dome hospodárskom taký liek, ktorý horúčosť práve tak do seba ľahá a pije, jako trebárs papier pijavý vodu. To je: sadlé mlieko. Postavíme dobrý hrniec sadlého mlieka k ohňu, aby sa odohrialo jako na syr odohrievame. Syr tento odohriaty odstránime od syrovátky a dáme ho vystydnúť aby bol čím chladnejší. Dáme z neho 5—6 lebo viac lyžíc na tanier, pridáme k tomu syrovátky len málo, a s touto syrovátkou zarobíme syr ako na hustú barvu, teda musíme ho čistou rukou lebo lyžicou dobre dlho miesiť. Potom vezmeme plátenú šatku, a natremo ju s vyrobeným syrom tak na tlsto, ako ženičky osúch natierajú, (asi na 2—3 milim.) a priložíme šatku dolu syrom na holé telo, na to miesto, kde klanie chorý cíti. O pol hodiny odstránime šatku túto, a budeme vidieť, že syr je takmer úplne soschnutý. Hneď ale priložíme nemocnému druhú takúto šatku a to opakujeme za každú pol hodinu, zakiaľ šatky schnú. Mnohoráz už po prvom takom príkladku cíti sa chorý mnoho ľavneji.

Hovorili sme že nemocného celé telo vo veľkej horúčosti sa nachádza, nuž preto aj **nedostačí výlučne**

len na zapálené miesto účinkovať, lež musíme horúčosť aj celého tela odoberať. To docielime zase na tento spôsob. Zkúmajme nohy chorého (hlavy), zdá sa, že vrelé sú, alebo chladné. Obyčajne bývajú ony tiež vrelé, len u starých alebo slabých ľudí, alebo pri pokročilej chorobe najdeme ich studené. Na vrelé nohy (na celé spodky až po členky) omotáme do studenej, s octom miešanej vody namočenú a dobre vyžmýkanú plachtu; a síce každú nohu osve, a na túto plachtu omotáme ešte pokrovec suchý, teplý, a pozakrývame dobre s perinou aby žiadneho povetria sa nedostalo k nohám. Takto poprikrývané nohy ponecháme za dobrú hodinu. Toto neopakujeme viac, denne iba jeden raz je potrebné nohy na 1 hodinu obvinúť. Týmto spôsobom môžeme mnoho pomôcť chorému. Čoho sa máme držať okrem tohoto, o tom budúcne.

E. S.

DOPISY.

V TRNAVE, 12. novembra.

Slavná Redakcia!

Božia ruka nás dostihla. Nešťastie na nešťastie sa nám valí. Sotvaže jeden oheň udusíme, už k druhému prichystaní byť musíme. V každú chvíľu môžeme očakávať hrozenie Božie, ktoré nás upomína, aby sme sa k Bohu obrátili. 28. októbra zhorela barona Stummera cukrová fabrika a v nej asi 30—40 vagónov cukru. 4-ho novembra večer o pol 7. hodine zvon nám hlásal oheň, a síce u tunajšieho kupca Smekala, kde v pivnici benzín, petroleum a špiritus sa chytil. Päť súdkov petroleuma z plameňa s vidlami sme vytiahli, a tak s Božou pomocou asi za jednu hodinu ten strašný oheň sme udusili. Po ohni p. kapitán prezrel s lampášom, či voľakde by nebola iskierka, ktorá by škodiť mohla. Nám zadakoval, že sme sa v tak peknom počte ustanovili, a nás rozpustil; 8 chlapov t. j. hasičov na vartu pod jedným kommandantom tam nechal. Sotva ale že sme sa odstránili, asi o tri minútky už zvon zase zavznal. Ktorý nad ktorého utekáme nazad, a tam ukrutný krik panoval. Dve ženské: jeho kuchárku a pomocníčku z plameňa vyťahovali. Prvšia načisto mrtvá bola, druhá do rána do pol štvrtej vo veľkých mukách žila. Okrem týchto dvoch ženských, 8 hasičov ťažko a 2 ľahšie popálení sú, tak že vyše troch mesiacov nemocnicu opustíť nebudú môcť, a to ešte Pán Boh vie, či zrak neztratia, lebo najviac na hlavách a rukách ťažké rany majú. Oheň, ako sa počuje, druhý raz z nepozornosti povstal, lebo sotvaže prvší oheň udusený bol, kupec hneď začal ramovať sviecami jak vo sklepe, tak aj v magazíne. O tomto ohni a mrtvolách žiaden protokoll vziaty nebol, trebárs tá pomocníčka pri dobrom rozume až do 3-jej hod. po polnoci bola, a okresnému súdu až na štvrtý deň oheň sa udal. Tie dve mrtvoly otvárané

neboli. Ako sa počuje, že ostré vyšetovanie zavedené je. Tunajšia sporiteľňa na druhý deň po ohni ohorelcom každému 30 zl. dala; tunajší Veteránsky spolok tiež 100 zl. Spevácky kruh, spojený s veteránskou bandou, v kaviarni Watzulikovej dnes vydržiava koncert, ktorého čistý výnos na ohorelcov a ich familie sa venuje.

S týmto vás srdečne pozdravujem a vítam ako nového redaktora nášho milého Krestana. Zostávam s úctou

dobrovoľný hasič trnavský.

LONGS-CHAMPS, 2. nov.

Dôstojný Pán Redaktor!

Pred jedným mesiacom som bol opustil moje bačovisko, nazvané „Villa Kýchera“ a vyvandroval som do južného Francúzska do mestečka Longs-Champsu v departemente (okrese) Vrtizerlès hantès pyrenées, t. j. pod vysokými hoľami pyrenejskými. Kto ma teda chce navštíviť, nuž ma tam isto najde. To som ja urobil nielen na radu môjho domáceho lekára doktora Besenštila, ktorý mi radil južné podnebie, abych sa z katharu pľúcového lepšie mohol vykašľať, ktorý som si pri poslednej ablegátskej volbe medzi samými kordonmi, v ktorých nás zatvorených držali, pritiahol celkom liberálnym spôsobom. A ponevác pred voľbami na mne dľa meteorologického liberálneho observatoria konštatovaný difteritis, trachomu, kach a slinačku ešte posavád patričné liberálne medzitka neodvolaly, a tak som z mojej „villy Kýchera“ nikde sa hýbať nemohol a ani si nič zarobiť nebol v stave, vybral som sa ako prepelička času nočného cez hranice preč, aby ma nazpäť nevrátili.

Zlé gazdovské pomery, škandalózne úrody, s roka na rok postupne povýšené dáanky a poplatky, a všelijaké domáce, poľné, politické, národnostne, finančné, občianske sekatury nás chudákov sedliakov nútia v iných krajoch sveta chlieb svoj vyhľadávať. Päťadvadsať rokov som na mojom chrbáte, a to na vlastnom, hnoj v plachte na kopanicu vynášal, ako to u nás vrchárov v užitku je, a sa mi veru pre nevďačnú pôdu nič nedarilo, nuž nie je div, že ako lastovička do lepších krajov som sa aj ja vysťahoval.

„Villu“ moju som dal Kysučanom do arendy, ktorí, viem dobre, mi všetko tam vyplania, zpusťošia, a jedličky, ktoré Kysučan nijako netrpí, na šindol povrubujú. A keď zničili všetko, ako poľné kobylky, alebo zutekajú, alebo sa nechajú povyhadzovať. Nuž ale čože má človek robiť? Však aj ten Kysučan je tiež stvorenie Božie, bárs aj tú pálenku tak obľubuje, pre ktorú aj ničoho nemá, okrem krdeľ detí. Keď takého Kysučana vidíš, veru ho pošluteš. On chudák keď sa oblečie do svojej hunky, ktorá je od jedľovej a bôrovej smoly celkom zasmolená, lebo sa vždy v hore kutre, rúbe, kazí, kradne, obrubuje, myslel by si, že to pred tebou stojí divý brav, ktorý tiež zasmolený chodí, a tak obidva

smrdia „čečinou“ od ratolestí bôrových, lebo v nej obidva spávajú. Keď Kysučan príde do kancelárie sa vadí so susedom, že mu v hore prerúbal, nuž hneď musí rychtár luftovať kanceláriu, aby smolový, čečinový a dymový zápach divého brava von vyšiel. Ktorý Kysučan nepije pálenku, ale len vodu z Kysuce, ten zase od vody tej dostane na krku ohromné „vole“. S jedným Nemcom idúc, sme sa práve s troma takými volavými Kysučanmi stretli, a Nemeč sa ma pýtal, či títo ľudia idú krmíť svoje mladé, keď nesú vo voloch pokrm. Čudná to bola pre mňa otázka, Nemci ešte nevideli človeka s volami!

V južnom Francúzsku som už aj pred pár rokami mal obstojný obchod s drôteným tovarom. V meste Cecechoaux (vyslov Cecechó) a v námornom festungu v Oblazoaux (vyslov Oblazov) mám kamarátov a krstného, a títo mi zaopatřili dobrý kšeft vo fabrike na šparáky do fajok, v mestečku Longs-Champse. Ponevác som doma mnohé sekatury mal pre moje poctivé zemanské meno „Janko Chorlavý“, lebo že vraj je ono panslávske, keď má na konci „y“, ktoré „y“ len panslávi ako chvost nejaký na konci slov kladú, a keď aj moje ospravedlnenie, že zemani zväčša „y“ na zadku nosia, nič nestálo, uzavrel som si toto moje zemanské a familiárne meno z francúzskeho hazafišágu premeniť na také meno, ktoré je nielen v Pešti, ale aj v celom Francúzsku najpopulárnejšie, totižto na meno Drajfus. Lenže jeden francúzsky úradník, ktorý sa zaoberá nielen s drajfusmi, ale aj s tým, čo na drajfusoch býva, zakázal mi meno toto si vziať, lebo že také meno Drajfus môžu len takí vyšší páni nosiť, ktorí majú zásluhy o štát, a nie taký šparákový dolezený chrapún zadymený, ako vraj som ja. Vzal som si teda meno francúzske „Cvajfus“. To aj viac pasuje človekovi, ktorý má nie tri, ale vždy len dve nohy, a keď sa aj taký zázračný človek s troma nohami najde, to je vždy mrzutosť v štátoch. Bol by som si aj slovenského znenia meno vzal, ale Slovák neužíva vlastné mená: Jednoha, Dvojnoha, Trojnoha, najviac len dve: Rajnoha a Stonoha. Toto sú ale špatné mená, Rajnoha bol zbojník na Slovensku a Stonoha je špatná húsenica, také meno nechcem. Mena Janko Chorlavý som sa pre politický a národnostný pokoj zriekol, aby to „y“ mäkkých modzgov a rozvrzúkaných nervov ľudí nepichalo, a úfam, že aj ostatní zemani pre pokoj si to „y“ vynechajú a nebudú ani oni viac panslávi, ale echt Slováci. Na pr. Stodoláy len Stodola, Strecháy len Strecha, Žabáy len Žaba, Vidličkáy len Vidlička, Kohúty len Kohút, Slépkáy len Sliepka atď.

Ak dovolíte, dôstojný Pán Redaktor, ja oteraz kedy-tedy nejaký chýr alebo dopisok z Francúzska pod menom „Lujz Cvajfus“ zašlem redakcii „Krešťana“. A keď nedovolíte, vtedy budem do francúzskych novín „Petit Jean“ písať, a potom sa just nič nedozviete z Francúzska. Aj moje šparáky budem len tam oznamovať, nech si potom zemani šparajú s nožničkami fajku, ako môj nebohý strýko, prečo potom býval vždy krik, keď

tetka nemohla plátno strihať. Lebo nielen že od močky smrdely, ale sa aj vytupily. Ako to potom bude vyzerať, keď v každom zemanskom dome bude nožničkový krik?

Doteraz som len to zkusil, že keď sa francúzsky sedliak svojho červeného „bordó“ alebo „koňaku“ opije, že on nejde s krikom, s lomozom a výskaním okolo chrámu Božieho. Teda neoštekáva Pána Boha svojho, ako to robia naši Slováci. Tí tak vreštia, keď sú opití, okolo kostola idúc, ako by chceli Pána Ježiša z oltára vyhnať. Je síce pravda, že opitý Slovák je pred krížom veľmi pobožný, vzdychá, prežehnáva sa ustavične, ako by sa vždy len blýskalo. A čím viac je opitý, tým viac je pobožnejší a tým viac vzdychá. A keď je celkom opitý, od samej pobožnosti ho aj pod krížom najdes pobožne rozvaleného chrápať. A žena hľadá muža v krčme, a muž sa modlí pod krížom za trpezlivosť svojej ženy. Slovák má aj tú špatnú hriešnu obyčaj, že keď ide po ulici opitý a cesta mu nestačí, že nadáva svojmu kňazovi bez príčiny. Snáď to preto, aby ho Pán Ježiš skorej vyslyšal, ktorý povedal: Kto vás zneuctuje, ten mňa zneuctuje. No francúzsky sedliak to už neurobí. On je elegantnejší, on na dlh nepije ako Slovák, on hneď platí, on dlhy statočne vypláca, lebo drží ešte na siedme prikázanie, dlh neplatí je tiež krádež. Slovák až vtedy platí, keď mu exekútor kravu a sviňu za chvost fahá z maštale, a radšej utratí, ako by mal dlh svedomite vyplatiť.

Mosüe Lujz Cvajfus,
francúzsky drotár.

ODKAZY REDAKCIE.

Všetkým pp. dopisovateľom. Už tretí raz toľko dopisov a článkov mi priniesol poštar, že tieto len prezrieť dá veľkú prácu. Za to sa ale ani najmenej nehneváme, len prosíme pokračovať v horlivosti, len čo možno na krátko. Na všetko príjde potom rad, ale musíte, páni, mať shovenie, naraz všetko uverejniť nenie možno. — **Kuchar ml. Paasdorf**, dľa žiadosti vykonáme, ale peniaze 3 zl. 25 kr. vraj nedošly, reklamujte ich. — **Jozef Maczo Cleveland, Amerika**. Peniaze doteraz nedošly, keď prindu, dáme vám na známosť. Takej knihy ako žiadate v slovenskej reči nemáme. — **K. básnik**. List váš obdržali sme. Odpovieme listovne. — **A. Ch. v Tr. Teplej**. Ani si nemyslíte, že by vám peniaze navrátili. Oznamom netreba veriť, len tomu, čo sám zkusíte. Obchodník ľahko vyhovoriť sa: jako dokážete, že ste prostriedok liečivý dľa predpisu nosil? A nevíete že za jednu plošticu 100 dukátov sľubujú, ak len jedna ostane po plošticovom prášku? Škoda by sa bolo unúvať. — **J. Bežo Senica**. Srdečné vďaky. V budúcom čísle. — **Pani J. T. v Trnave**. Dľa žiadosti vyrídime. — **N. V. vo V. Hnilci**. Dopis by zaslužil uverejnenie, my ale zvady zapríčiniť nemôžeme. Nás do

toho pána nič. Reč poslanú uverejníme. Na žiadosť práce vám môžeme poslať nazad, škoda by ich bolo zničiť. — **K. P. Voderady.** Obdržali sme. — **P. J. B. v Rosine.** Práce vaše dostali sme, i v tomto čísle uverejnili sme jednu. Na ostatné tiež príjde rad. Dlhé články nemôžeme — vlastne redaktor nie je od toho. Srdečné vďaky! Budeme sa snažiť čo najlepšie. — **J. D. Čičmany.** Usporiadame. — **J. Straka v K.** Oznam knihy vašej v budúcom čísle uverejníme. — **Jozef R. Cleveland Ohio.** Upovedomíme o tom vydavateľstvo. — **P. K. v S. Dubovej.** Nie ste prvý. V tom ohľade je tu skutočne mnoho chýb, ale pri asi 6000 predpl. aj mnoho práce. Pri začiatku vychodenia veď nebolo riadne vedeného menoslova. Dnes je to už ináč. Chyba sa napravi. — **Sz J. v Alsó R.** Stížnosť sdelil som vydavateľstvu. — **B. T. v Ivanke.** Kresťana vám zase budú posilať. — **K. J. a L. F. v Ružomberku.** Sľúbený dopis vďačne prijímame a uverejníme. O tej veci ale treba s veľkou obozretnosťou písať. Prosíme reflexie nerobiť len faktá podať. — **J. Wašiček Cleveland.** Za dopisy ďakujeme, v budúcom čísle uverejníme. — **P. F. Wajnory.** Dopis musíme prepracovať, potom ho uverejníme. — **Čvirik v T.** Ani by som si nebol myslel! Ako vidím mnoho chýb nerobíte. Srdečný pozdrav a vďaka. Uverejníme v čas adventný. — **G. M. v Nížnej.** Práca je výborná. Napred ale musíte nám určito sdeliť, zkadial ste ju vzal. My sme to už čítali. Ale musela by sa celá prepísať. Za cudzie veci pod vlastným menom uverejnené by vás prísno trestali. Ak sa mylíme, prosíme za odpustenie. Omilu svojmu my by sme sa najviac tešili. — **F. K. v Bosne.** Váš článok môže byť pravdivý, ale myslíme žeby sme s ním urazili čitateľov nekatolíckych, a to nechceme. — **Sirota.** Poslané peniaze neprišli. Kresťana vám budú riadne posilať. Článok uverejníme nabudúce, teraz nebolo možno.

Rozmary a žarty.

Žiak: Pán učiteľ, prečo je ryba nemá?
Učiteľ: Ty somár, či bys vedel vyprávať, kebys vo vode bol?

Chasník: Julka moja, ty sa vždy vyhováraš, že si ešte prisprostá a prinezkusená k tomu abys sa vydala; ver mi, že sme my v tomto ohľade rovnakí.

Zradil sa. Baron: Či vy osobne znáte tú odporúčanú dámu?

Prostredník manželstva: Jakože by nie, keď je ona mojím kundšaftom.

Ešte i platíť mám? **Lekár:** Za tie dve návštevy 4 zlatky prosím.

Pani Phinkhelesova: Nhí, ešte aj platíť mhám; či nedosthačí vhm, že od môjho Kubhka

celá obec dostala sypanice a tak vám mhôj Kubhko spravil lhen dobrý gšeft?

Odôvodnené. **Syn:** Otec, prečo si nevezmeš Annu, keď ju miluješ?

Otec: To je pravda, ale ja som vegetarian (nejem mäso).

Syn: Však aj Anna je vegetarianka.

Otec: To je pravda, ale má pečeňové flaky na tvári.

Nasledovné kalendáre ako jedine katolícke vyšli z tlače:

Sv. Štefanský Kalendár, ročník štvrtý. Je veľmi zaujímavého obsahu s mnohými obrázkami. Kalendár tento slúži ako poučné a zábavné čítanie fámilii na celý rok. Bájky a rozprávky v ňom nachodiace sa, pri tomže aj zabavujú spolu aj upevňujú vieru, a v spôsobe srozumiteľnom karhajú chyby a hriechy všeobecné. Že nakoľko obľúbilo obecnosť kalendár tento, dokazom toho buď jeho s roka na rok vzrastajúce rozšírenie. Aby aj vydavateľstvo povdlačným ukázalo sa oproti obecnosťu, dalo pre Sv. Štefanský Kalendár umelecky krásnu obálku vyhotoviť. Obálka táto je utešený, v dvanástych barvách predstavujúci sa obraz svätého Štefana, ako on vlast svoju a korunu od pápeža obdržanú Preblahoslavenej Panne Marii akožto Ochránkyňi krajiny obetuje. Úfame, že et. čitatelia Kresťana tento kalendár milo prijímú, a rozširovať budú. Cena jedného je: 30 kr., s poštovým doposlaním 35 kr. 10 kusov stojí 2 zl. 60 kr., 20 kusov 5 zl. 40 kus v 9 zl. 60 kr., 100 kusov 22 zl. Pri zásielke peňazí napred poštové útraty nesie tlačiareň.

Veľký Kresťanský Kalendár je nápis kalendára druhého. I tento vychádza ako štvrtý ročník, a et. obecnosťu môže byť z minulých rokov dobre známy. Obidva tieto kalendáre dp. dr. Janda, bývalý redaktor Kresťana zostavil, a tieže kalendáre jeho najlepšie spisobné diela ozdobujú. Tento druhý kalendár svojou lacnotou pre chudobne šiu triedu obecnosťu sa najlepšie hodí. Cena jedného je: 25 kr. 10 kusov 2 zl. 25 kr., 20 kusov 4 zl. 20 kr., 40 kusov 8 zl. 100 kusov 18 zl. Pri zásielke peňazí napred, poštové útraty platí si podobne tlačiareň. Jednotlivé exempláre kalendárov s náhradnou poštovou doberkou ceny poslať nemôžeme, lebo porto poštové samo 25 kr. činí. Do jedného poštového obalu vmestí sa na 20 kalendárov.

Prosíme dôstojné duchovenstvo a et. čitateľov, kalendáre tieto rozširovať už i preto, aby sa do rúk kresťanov kadejaké židovského ducha kalendáre nedostaly.

Najvýhodnejšie je kalendáre tieto s poštovou poukážkou si poručíť na adresu túto: Szent-Gellért-könyvnyomda, Budapest, Práter-u. 44.

Jednotlivé kalendáre sa pošlú franko len vtedy, keď sa peniaze pošlú vopred.

Knižná polica.

Listy Adiny 167 strán. Cena 1 zl. Predplatelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarňi Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). — **Svätý Anton Paduanský.** 32 strán. Cena 10 kr. Dostať v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti — **Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu.** Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 kr. Dostať ho v Tlačiarňi sv. Gerharda. Zvlášte odporúčame toto pekné dielo na čas adventný; ono je veľmi poučné. — **Kresťanské devy.** Tento výborný sošit so slovenčil a vydal dr. Jozef Janda v Budapešti (Maria-Teréziátér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, Druhé vydanie. — **Moje srdco také, a tvoje je aké.** Cena 4 kr. Vydala Tlačiareň Sv. Gerharda v Budapešti. — **Tót-Magyar Beszéd- és Értelemgyakorlatok** (vezérkönyv tanítók számára). Irta Medriczky Kornél. Cena 80 kr. Dostať u pôvodcu v Lužnej (v Liptove), alebo v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti. Vrele odporúčame. — **Levná Ilustrovaná knihovňa,** ročne 18 sväzkou (zl. 3.80) Potopa. Ev. Beauforth v Praze. Cena 24 kr. — **Kresťanský mládevec.** 32 strán s obrazom. Vydal dr. Jozef Janda. Veľmi vrele odporúčame. Cena 5 kr. — **Marianské milostivé miesto Hora Levočská.** Podáva Ján Straka. Peniaze za túto knižočku venujú sa na stavbu nového chrámu P. Marie na Hore Levočskej. Cena tejto knižky peknými obrázkami ozdobenej je 17 kr. K dostaniu je v Košiciach u H. Nauer, Kossuth ulica 16.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 07.65—08.25. Od Tisy 07.65—08.30. — Od Pešti 07.60—08.30. — Zadunajské 07.65—08.10.

Raž 6.10—6.35.

Jačmeň na krmenie 5.90—6.10. — Do pálenice 5.65—6.00. — Na pivo 6.40—6.60.

Oves 5.00—5.25.

Kukurica 5.20—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
14.00	13.40	12.80	12.20	11.40	11.00	10.50	09.40
			7½	8			
			6.60	6.20			

Otruby fajnové 4.20, grobové 4.30.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 7.00. — Malá 7.75 Hrach 11.00 00. Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu** Červená datelina 45—52 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 45—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca.** Kura 70 kr. — Sliečka 90—1.30 Kapán 1 zl. — Mo ka 0.00. — Krmená hus 4.50—5. Kačka 1.60 zl. — Krmená kačka 2.60. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 16—17 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kilogram.

Masť a slanina. Sviňská v sudoch 50—50 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udena slanina 40—41 l.

Odpredaj

vybrakovaných štepov ovocných.

Veľmi mnoho pekných 1—2—3 ročných takých prebraných štepov hruškových, jablonových, slivových, čerešňových, malinových, višňových a dulových orechov odpredám, ktoré pre vykľovanie tably sa odstránia. Spomenuté stromky z ohľadu na to, že skrz kľovanie držať ďalej nemôžu sa, za veľmi ľavnú cenu a síce dľa jakosti kus za 2—5—7—10—15 krov odpredajú sa. Spokojne môžem tvrdiť, že pri väčšom vysádzaní, v dobrej zemi, pri riadnom zasadení, a rozumnej opatere, s týmito lacnými stromkami práve toľko docielime, ako s tými, ktoré za dvakrát-trikrát toľkú cenu predajú sa. O tomto nadovšetko bohatý vývin koreňa stromkov svedčí. Inače aj tieto stromky všetkie sú určité, a poznačené šľachty. Zásielkou na prábu vďačne môžem slúžiť. Zo všetkých druhov v mojom cenníku značených môžem dať takéto lacné stromky. Cenník o víne, o viničných révoch, štepoch malinových, dulových, španielskych višniach, orechoch a všelikých iných šľachetného ovocia, a plánov, o nástrojoch zahradníckych

Cenník a menoslov pošle:

majiteľ gruntovnej, viničnej- a stromkovej školy

Ladislav Unghváry v Czegléde.

Ferdinand Stuflesser,

sochár a staviteľ

in Sct. Ulrich - Gröden (Tirol.)

odporúča

sochy svätých z dreva

Zvýška

100 120 140 150 160 170 180

Pozláteno

fl. 35.— 50.— 68.— 78.— 84.— 100.— 115.— fl.

Katalogy krížových ciest a oltárov zdarma.

Vyznačeno od Jeho svätosti pápeža Leva XIII. zlatým medailom.

Najnovšie som spravil 7 oltárov so sochami a kancelom pre karmelitov v Budapešti.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE

LEN VYDAVATEĽSTVO

„K R E Š Ť A N A“ PRIJÍMA.

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja

Založena 1735. Telefón 395

Adresa telegrammu :

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľosti nervov, pichaniu, bolesti zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 1 zl., cena flaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výtah z kolociera : vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojajúcim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípnutí atď. Veľa vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 1 zl. flašky na prábu 50 kr.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej

lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameň m. krčov bola alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pr tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dosiaľ jedine v temešvárskej meškej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú li obdarené obrannou známkou a podpisom A preto varujeme sa falšovaných a napodobných falšovaných vecí

Posielame s doberkou, alebo predbežným slanim summy (i s príčinom 18 krajciar)

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a rozveseluje, za čo dobre s'ojíme, pri lámke, záduchu, bezsnivosti, hučá srdca, boleniu hlavy, epilepsii, závratu a iným chorobám nervov. I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

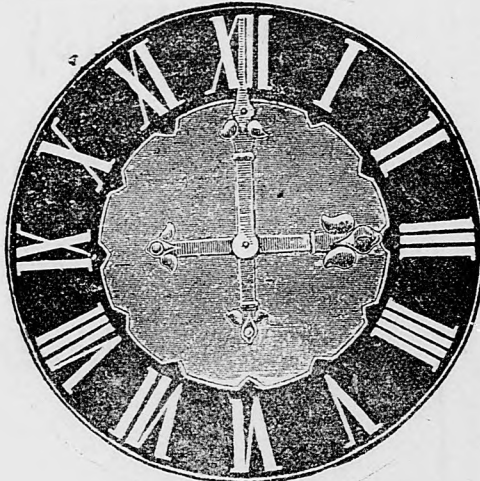
niu ucha, ischli, zlom sluchu, nervosite, nechuti po jedle, boleniu zubov, bľadosti, migréne, klopaniu

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnosť, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúžitocnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať. Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlastnú a cudzozemskú

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V, Kálmán-utca 19 M. sz.

Mám česť v známosť doniesť,

že **vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.**

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nahaňovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škryňou chránené. Vnútrinachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam. Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam. V Baňskej-Bystřici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

FILIÁLKA
BANKY ,Tatra‘

v Dolnom Kubíne

dáva požičky na zmenky a úpisy
na najmiernej í úrok.

Zmieňa cudzie peniaze, najvýhodnejšie.
Prijíma vklady na zúrokovanie.

Velebným a dôstojným pp. farárom odporúča pre ich veriacich
najlaenejší spôsob požičiek na

 úpisy so zaručiteľmi

pri týchto stránka len r a z štemple platí,
nemusí sháňať žirantov, neplatí
žiad ne nákladky intabulácie a extabulácie

Filiálka
Banky ,Tatra‘
v Dolnom Kubíne.